

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Materia: Técnica da conservación preventiva dos bens arqueolóxicos I

Departamento: Conservación e restauración de materiais arqueolóxicos

Obrigatoria da especialidade

Curso: 3º arqueoloxía

Cuadrimestral

2 ECTS

Teórica

Profesor: Fernando Carrera

fcarrera@edu.xunta.es

Horario: 2 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

O alumnado deberá coñecer os criterios e técnicas para o control preventivo dos bens arqueolóxicos, que retarden ou eliminen as degradacións postescavación, dende a escavación ata o entorno museístico.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos.
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T16	Usar os medios e recursos ao seu alcance con responsabilidade cara ao patrimonio cultural e medioambiental.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos a a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X3	Recoñecer e identificar as alteracións do ben cultural e as causas de seu deterioro para avaliar o estado de conservación.
X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de

	prevención, conservación e/ou restauración mais axeitado.
X6	Acadar coñecementos críticos sobre a metodoloxía, estratexias de actuación, tratamentos e emprego de materiais para a conservación e a restauración
X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración
X9	Coñecer e aplicar a deontoloxía profesional e a normativa relativa aos bens culturais e a súa conservación e restauración.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X16	Avaliar a eficacia dos tratamentos realizados.
X17	Determinar e aplicar as condicións axeitadas para a conservación preventiva de ben cultural "in situ", durante a súa exposición, almacenamento, transporte ou depósito.
X18	Documentar calquera dato derivado do estudo e proceso dos tratamentos de conservación e restauración que contribúa a facilitar a comprensión e coñecemento do ben cultural
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA	
EA9	Deseñar protocolos de actuación para o mantemento in situ, almacenamento, exposición, manipulación, embalaxe e transporte de bens culturais propios da especialidade, de forma que se garanta a súa integridade e adecuada conservación.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA	
Coñecer os axentes específicos de alteración dos bens arqueolóxicos, especialmente os xerados a partir da escavación.	
Acadar a capacidade para deseñar e executar as accións de protección preventiva dos bens arqueolóxicos.	
Acadar a capacidade para a planificación e execución de tarefas de intervención urxente e protección directa de bens arqueolóxicos.	
Coñecer as esixencias específicas para a intervención in situ, a conservación preventiva, a almacenaxe, o embalaxe e transporte de bens arqueolóxicos.	

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Subtemas	% no total da materia

<p>1. Principios de actuación preventiva en arqueoloxía</p>	<p>1.1 Principios de conservación en arqueoloxía 1.2 O xacemento, estratigrafía e documentación 1.3 Axentes de alteración en arqueoloxía 1.4 Axentes no ambiente solo 1.5 Axentes no ambiente auga 1.6 Axentes no ambiente aire 1.7 Procesos de alteración 1.8 Procesos de alteración (pre e postescavación)</p>	<p>50%</p>
<p>2. Actuacións urxentes in situ</p>	<p>2.1 Criterios e condicións específicas 2.2 Planificación e metodoloxía 2.3 Extracción 2.4 Consolidación previa 2.5 Engasados 2.6 Soportes ríxidos 2.7 Limpeza na escavación 2.8 Adhesión 2.9 Siglado 2.10 Conservación de perfís 2.11 Moldes</p>	<p>50%</p>

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxía	Horas aula	Horas fora	Total
Sesión maxistral	23		23
Estudo autónomo		9	9
Traballos tutelados	5	4	9
Debates	4	1	5
Estudios de casos	4		4
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
-------------	------------

Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia
Traballos	Realización dun traballo individual, utilizando os materiais didácticos proporcionados na clase ou a través das plataformas docentes
Estudios de caso, prácticas, debates, outras actividades	Charlas e debates, a partires da lectura e comentario crítico de artigos científicos sobre os contidos da materia; exercicios de reflexión, de forma individual ou cooperativa, oral ou escrita; prácticas; exercicios realizados a través das TIC.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN		
Método	Criterios	% avaliación
Lecturas, prácticas e estudos de casos	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicación dos coñecementos adquiridos • Capacidade de análise crítico • Adquisición competencias teóricas • Os criterios de cualificación quedarán expresados en rúbricas dispoñibles na plataforma docente. 	30%
Traballo	<ul style="list-style-type: none"> • Calidade: rigor técnico; grao de aplicación de conceptos teóricos e corrección no desenvolvemento do exercicio. Claridade e eficacia na expresión. • Calidade da presentación e participación no debate. • O criterio de cualificación quedará expresado dunha rúbrica dispoñible na plataforma docente. 	30%
Observación sistemática	<ul style="list-style-type: none"> • Asistencia a clase, participación activa en debates e prácticas propostas, asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos. • Cumprimento prazos de entrega. 	10%
Probas escritas	<ul style="list-style-type: none"> • Proba autónoma que valora a asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos. 	30%

OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- A asistencia é obrigatoria. A cualificación do apartado “observación sistemática” basearase nos seguintes principios:
 - 5% asistencia. A non asistencia a 6 ou máis clases suporá unha cualificación de 0; entre 4 e 6, 0,5.
 - 5% continuidade, que avaliará a presentación en tempo e forma os exercicios propostos. A presentación tardía de máis de 5 traballos suporá unha cualificación de 0, entre 3 e 5, 0,5.
 - A cualificación de 0 nalgún destes dous epígrafes suporá a inmediata presentación a unha proba escrita en convocatoria ordinaria.
- Avaliarase de forma continua e permanente o progreso do proceso de aprendizaxe, incluíndo todos os resultados acadados no traballo continuado de clase, as lecturas, exercicios e traballos entregados no tempo estipulado.
- A cualificación poderá ser:
 - Non presentado: cando non se presenten a totalidade dos traballos establecidos ó longo do curso.
 - Suspenso: cando, presentados todos os traballos, a cualificación obtida non supere o 4,9.
 - Aprobado (coa cualificación correspondente) cando, presentados todos os traballos, a cualificación obtida supere o 4,9.
- Nos casos de cualificacións “non presentado” ó “suspenso”, na convocatoria ordinaria, proporanse as tarefas que permitan a recuperación parcial/total segundo as partes non superadas, que incluírán:
 - Unha proba escrita de valor 50% do total da cualificación final. Para a presentación á proba será necesario ter presentado o traballo de materia e resto de prácticas.
 - Presentación e avaliación do traballo de materia (30%).
 - Presentación e avaliación do resto de actividades propostas ó longo do curso (20%).
- O alumnado que non supere a convocatoria ordinaria terá a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria. Nesta convocatoria o alumnado terá que realizar unha proba escrita de valor 60% sobre a cualificación.
- Dita convocatoria conterà outros elementos de avaliación, por valor 40%, correspondente ó traballo presentado na convocatoria ordinaria.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofreceráse atención personalizada ó alumnado durante todo o curso. As titorías poderán ofrecerse no despacho do profesor (3.2), así como mediante correo electrónico ou mediante a plataforma docente Moodle. As titorías docentes no despacho terán un horario fixo establecido ó efecto.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- Amitrano Bruno, R. (1984). El rescate de los materiales arqueológicos. Primeros auxilios en la excavación. Revista de Arqueología nº 39, Zugarto Ediciones, Madrid.
- Berdoucou, M. Cl. (Coord.) (1990). La conservation en archéologie. Masson, Paris.
- Black, J. (comp.) (1987). Recent advances in the conservation and analysis of artefacts. Summer School Press, University of London, London.
- Cronyn, J.M. (1990)*. The elements of archaeological conservation. Routledge, London.
- Delcroix, G.; Tortel, C. (1973). Contribution a l'élaboration d'une méthodologie de la sauvegarde des Biens Culturels. Imprimerie CNRS, Paris.
- Dowman, E.D. (1970). Conservation in field archaeology. Methuen and Co., LTD, London.
- Escudero C. e Roselló, M. (1988). Conservación de materiales en excavaciones arqueológicas. Museo Arqueológico de Valladolid, Junta de Castilla y Leon, Valladolid.
- Fernández. C., Castro, L. e Pérez. F. (eds.)(1993)*. Arqueología y Conservación. Concello de Xinzo de Limia, Ourense.
- Fernández, C. e Palacio, R. (2003). La conservación del Material Arqueológico Subacuático. Monte Buciero, 9. Ayuntamiento de Santoña.
- Fernández Ibáñez, C. (1990). Recuperación y conservación del material arqueológico "in situ". Asociación Profesional de Arqueólogos de Galicia, Tórculo Ediciones, Santiago de Compostela.
- Hodges, H.W.M. (ed)(1987). In Situ. Archaeological Conservation. Proceeding of meetings, Mexico. INAH, Getty Conservation Institute.
- Laborde Marqueze, A. (1986). Conservación y restauración en yacimientos prehistóricos. Cahier Noir (monografic), Centro de Recerques paleo-eco-socials, Girona.
- Meyer, N. e Relier, C. (eds.)(1988). Conservation des sites et du mobilier archéologiques. Principes et méthodes. Études et documents sur le patrimoine culturel, 15. Unesco, Paris
- Pearson, C. (1988). Conservation of marine archaeological objects. Butterworths, London.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

ESCOLA SUPERIOR
DE CONSERVACION
E RESTAURACION
DE BENS CULTURAIS
DE GALICIA

Rúa Xeneral Martitegui s/n
36002 Pontevedra. Tlf: 886159735
escola.conservacion.galicia@edu.xunta.es
<http://escolaconservacion.gal>

- Stanley Price, N. (1984). La conservación en excavaciones arqueológicas. ICCROM. Ministerio de Cultura, Madrid.
- Sease, C. (1988). A Conservation Manual for the Field Archaeologist. Archaeological Research Tools, Vol. 4. Institute of Archaeology, Univ. Of California, Los Angeles.
- Watkinson, D. (1987). First Aid for Finds. RESCUE, The British Archaeological Trust, Hertford.